

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ NE GETİRİYOR?

30 SORU

30 CEVAP

(Anayasa Komisyonundan Geçmiş Haline Göre)

Bülent TEZCAN
Genel Başkan Yardımcısı
Hukuk ve Seçim İşleri

Ocak 2017

Soru 1) Bu teklifle Amerika'daki gibi bir başkanlık sistemi mi öneriliyor?

Hayır. Başkanlık sistemi sert kuvvetler ayrılığına dayanır. Yasama, yürütme ve yargı birbirinden tamamen ayrıdır. Birbirlerini denetleme mekanizmaları vardır. Önerilen sistemde ise bütün yetkiler bir kişinin (Cumhurbaşkanının) elinde toplanıyor. Bu sistem bir başkanlık sistemi değildir. Açıkça, DİKTATÖRLÜK, TEK ADAM REJİMİ önerilmektedir.

Soru 2) Yapılmak istenen bir hükümet sistemi değişikliği mi, rejim değişikliği midir?

Yapılmak istenen bir rejim değişikliğidir. Egemenliğin tek bir elde toplandığı otoriter rejime geçiştir. Türkiye'de siyasal rejim demokrasi eksikleri olmakla birlikte demokratik cumhuriyettir. Bu değişiklik demokrasi eksikliğini gidermeye dönük yapılmıyor. Tam tersine eksik demokrasiyi de sonlandırıp, otoriter-totaliter bir diktatörlüğün anayasal zemini oluşturuluyor.

Cumhuriyet rejimi, kurulduğu günden bu yana egemenliği Saraydan alıp halka verme ve demokratikleşme çizgisini benimsemiştir. Bu ise açık bir karşı devrim hareketi olarak, egemenliği tekrar halktan alıp Saraya (bir kişiye) verme girişimidir. Demokrasiye yönelen gidişin kesintiye uğrayıp, diktatörlüğe yönelmesidir.

Bu nedenle yapılmak istenen basit bir hükümet değişikliği değil, **rejim değişikliğidir.**

Soru 3) Cumhurbaşkanı halk seçiyor. O halde egemenlik neden halktan alınmış olsun?

Egemenliğin halka ait olması için seçim tek başına yeterli bir mekanizma değildir. Egemenliğin yansıması olan erklerin (yasama, yürütme, yargı) kullanılma biçimi de en az o kadar önemlidir.

Cumhurbaşkanı geçerli oyların çoğunluğuyla seçilir. Bu, milletin %51'inin altındaki bir temsil oranıyla dahi seçilebileceği anlamına gelir. Ayrıca partili sıfatı ve yürütme organının başı olması nedeniyle milletin tümünü değil, belirli bir siyasi görüşe sahip kısmını temsil edeceği açıktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, iktidar ve muhalefetiyle her zaman milletin çok daha büyük bir kesiminin iradesini temsil eder. Bu çerçevede milletin egemenliğini en geniş şekilde yansıtabilen ana organ meclistir.

Ayrıca egemenliğin millete ait olmasının bir diğer güvencesi, egemenliğin kullanımının (erklerin) dağıtılmış olmasıdır. Yasama, yürütme ve yargı erkleri birbirini denetleyecek şekilde ayrılıp, anayasal zeminde birbirini denetleyebildiği ölçüde egemenliğin tek elde toplanması önlenir. Bu da egemenliğin millette olmasının güvencesidir. Yapılan teklifle tek elde toplanan egemenlik, artık millete ait değildir. Şahsa aittir.

Soru 4) Güçler ayrılığı korunuyor mu?

Bu rejim, güçler ayrılığı rejimi değildir. Güçleri bir kişinin (Cumhurbaşkanının) elinde toplayan bir rejimdir. Cumhurbaşkanının hem yürütmeyi, hem yasamayı, hem de yargıyı eline geçirdiği bir dikta rejimdir.

Soru 5) Denge ve denetleme mekanizmaları var mı?

Önerilen rejimde denge ve denetleme mekanizmaları yoktur. Sistem Cumhurbaşkanında toplanan yetkilerin hiçbir şekilde sınırlanmaması üzerine kurgulanmıştır. Başkanlık sistemlerinde denge-denetleme mekanizması olarak çalışan, Meclisin onama yetkileri, meclisle başkan seçimlerinin ayrı tarihlerde yapılması, fesih yasağı, bağımsız yargı gibi kurumlar, sistemin tıkanma sebebi

olarak görülüp yok edilmiştir. (Teklif m.4, m.6, m.7, m.12, m.17, m.19/A; Anayasa m.77, m.87, m.89, m.98, m.116, m.146, m.154, m.155, m.159)

Soru 6) Yürütme yetkisi kimde?

Cumhurbaşkanı yürütmeyi tek başına temsil ediyor. (Teklif m.9; Anayasa m.104)

Bugünkü sistemde yürütme yetki ve görevi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu (Başbakan ve bakanlar) tarafından paylaşılıyor. Hükümet etme sorumluluğu ise Bakanlar Kurulunda.

Getirilen sistemde ise hükümet etme yetkisi Cumhurbaşkanıya veriliyor. Devletin yönetimi tek başına Cumhurbaşkanıya devrediliyor. (Teklif m.19; Anayasa m.8)

Soru 7) Başbakan ve bakanlar olacak mı?

Bu sistemde başbakanlık kalkıyor. Bakanlar kurulu da kalkıyor. Bu günkü anlamda bakanlıklar kalmıyor. (Teklif m.19/E; Anayasa m.109, m.113)

Cumhurbaşkanı istediği kişileri cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atayabilecek. Ayrıca hangi bakanlıkların kurulacağına kendisi karar verecek ve bakanları da kendisi atayacak. İsteddiği zaman bunları görevden alabilecek. (Teklif m.9, m.11; Anayasa m.104, m.106)

Soru 8) Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar kime karşı sorumlu olacak? Meclisin bunları onaylama ya da denetleme yetkisi olacak mı?

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, sadece Cumhurbaşkanıya karşı sorumlu olacaklar. Atanmaları ve görevden alınmaları tamamen Cumhurbaşkanının yetkisinde

olacak. TBMM'nin bakanların atanmalarında hiçbir onama yetkisi yok. Ayrıca görevden alınmalarını isteme, düşürme ya da başka bir şekilde denetleme yetkileri de yok. (Teklif m.11; Anayasa m.106)

Meclis, Cumhurbaşkanını da denetleyemeyecek, hesap da soramayacak.

Cumhurbaşkanı hiç kimseye karşı sorumlu değil. Kimseye hesap vermeyecek. Ayrıca denetlenmeyecek.

Soru 9) Güvenoyu ve gensoru olacak mı?

Hükümetin kurulması ya da göreve devam etmesinde Meclisin onayı anlamına gelen güvenoyu kurumu ile başbakan ve bakanların güvensizlik oyu ile düşürülmeleri imkânını sağlayan gensoru kurumu yok. Meclisin hükümeti (yürütmeyi) en güçlü denetim yolları olan güvenoyu ve gensoru kaldırılıyor. (Teklif m.7, m.19/E; Anayasa m.98, m.99, m.110, m.111)

Soru 10) Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanlar suç işlerse ne olacak?

Cumhurbaşkanı, cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanların suç işledikleri zaman yargılanabilmeleri için önce Meclisin 301 milletvekilinin (üye tamsayısının salt çoğunluğu) soruşturma açılmasını istemesi gerekecek. Sonra Meclisin 360 milletvekilinin (3/5 çoğunluk) soruşturma açılmasına karar vermesi gerekecek. Daha sonra da Yüce Divana sevk için Meclisin 400 milletvekilinin (2/3 çoğunluk) karar vermesi gerekecek. Bu oranlar sağlanamazsa işlediği suç nedeniyle Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların yargılanması mümkün olmayacak. (Teklif m.10, m.11; Anayasa m.105, m.106)

Soru 11) Cumhurbaşkanının mevcut anayasaya göre neredeyse sorumsuz olduğu, bu düzenleme ile sorumlu hale getirildiği söyleniyor. Bu doğru mu?

Doğru değil. Öncelikle mevcut anayasadaki Cumhurbaşkanı ile değişiklikten sonra ortaya çıkacak Cumhurbaşkanı aynı Cumhurbaşkanı değil. Bu nedenle sorumluluklarını, kullandıkları yetkiyle orantılı olarak ele almak gerekir.

Mevcut Cumhurbaşkanı'nın yetkileri sınırlıdır. Siyasi sorumluluk hükümettedir.

Getirmek istenen Cumhurbaşkanı ise bütün yürütme yetki ve görevini elinde toplamış, parti genel başkanlığı yapabilecek, yasama ve yargıya müdahale edebilecektir. Şu andaki başbakan ve bakanların kat kat üstünde yetki kullanabilecek, ama sorumluluğu onlardan daha hafif olacak.

Karşılaştırma yapılacaksa bugünkü hükümet üyelerinin sorumluluğuyla karşılaştırılmalıdır. Şu anda başbakan ve bakanların işledikleri iddia edilen suçlar nedeniyle Meclisin 55 milletvekilinin (%10 imza) imzası ile soruşturma açılması istenebiliyor, basit çoğunlukla (139 bile olabilir) meclis soruşturması açılmasına karar verilebiliyor ve 276 oyla (salt çoğunluk) da Yüce Divana sevk edilebiliyor. (Teklif m.19/E, m.11; Anayasa m.100, m.106)

Teklifte ise, çok daha fazla yetki verilen Cumhurbaşkanının sorumluluğunu sağlamak ve denetlemek nerdeyse imkânsız hale getirilmiştir. Yüce Divana sevk için sırasıyla 301, 360, 400 milletvekilinin oy vermesine ihtiyaç vardır. Parti genel başkanı sıfatıyla Meclis gurubunu da kontrol eden Cumhurbaşkanını Yüce Divana sevk için bu oyları bulmak neredeyse imkânsızdır. (Teklif m.10; Anayasa m.105)

Soru 12) Bakanların sorumlulukları mevcut anayasadan farklı mı?

Evet farklı. Onlar da işledikleri suçlar nedeniyle neredeyse yargılanamaz hale getirilmişlerdir.

Şu anda bakanların işledikleri iddia edilen suçlar nedeniyle Meclisin 55 milletvekilinin (%10 imza) isteği ile soruşturma açılması istenebiliyor, basit çoğunlukla (139 bile olabilir) meclis soruşturması açılmasına karar verilebiliyor ve 276 oyla (salt çoğunluk) da Yüce Divana sevk edilebiliyor.

Getirilen sistemde ise aynı Cumhurbaşkanı gibi Yüce Divana sevk için sırasıyla 301, 360, 400 milletvekilinin oy vermesine ihtiyaç var. (Teklif m.11; Anayasa m.106)

Soru 13) Cumhurbaşkanı önerilen yeni rejimde neler yapabilecek?

Bütün yönetim işlerini yapabilecek. Bugün başbakan ve bakanların kullandığı bütün yetkileri kullanabilecek. Bakanlıkları, kamu idaresinin tamamını istediği gibi Kararnamelerle düzenleyebilecek. Bakanlıkları, devlet dairelerini, kurumları kuracak, kaldıracak, görevlerini belirleyecek, atayacak, azledecek, soruşturma yapacak, disiplin işlerini düzenleyecek, ihale yapacak, üniter yapıyı bozacak idari düzenlemeler yapabilecek, ne kadar devlet yetkisi varsa kullanacak. (Teklif m.9, m.14, m.15, 19/B; Anayasa m.104, m.123)

Partili Cumhurbaşkanı sıfatıyla milletvekili adaylarını belirleyecek, meclisin oluşumuna müdahale edecek, Meclisi fesih edebilecek, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile yasama yetkisine ortak olacak, kanunları veto edebilecek. (Teklif m.8, m.9, m.12; Anayasa m.101, m.104, m.116)

Yüksek mahkemelere, Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye atayacak, yargıyı belirleyecek. (Teklif m.17; Anayasa m.146, m.154, m.155, m.159)

Bütün bunları yaparken hiçbir şekilde hesap vermeyecek, sorumlu olmayacak.

Herkese dokunabilen ama kendisine dokunulamayan bir kadir-i mutlak kişi olacak.

Soru 14) Cumhurbaşkanı parti genel başkanı olabilecek mi? Partili olmasının ne sakıncası var?

Cumhurbaşkanı hem parti üyesi hem de isterse genel başkan olabilecek. Parti genel başkanı olarak milletvekili listesi yapabilecek. Partisinin meclis grubunun başkanı olacak. Bu şekilde Meclisi istediği gibi şekillendirme ve etkileme imkânına sahip olacak. Parti başkanı olarak aynı zamanda yüksek yargıçlar atayabilecek. Yargı siyasetin emrine girecek.

Ayrıca parti başkanı sıfatı Cumhurbaşkanına engel olacak. Sadece kendi partililerinin başkanı olacak. Milleti temsil etmesi söz konusu olamayacak.

Partili olması nedeniyle tarafsız olması mümkün olmayacak. (Cumhurbaşkanının yemin etmesini düzenleyen 103.madde aynen duruyor. Orada tarafsızlık üzerine yemin edecek (!), ancak partisinin genel başkanı sıfatıyla parti yönetecek.)

Devlet düzeninin parti düzenine, devletin de parti devletine dönüşmesine anayasa ile izin verilmiş olacak. (Teklif m.8; Anayasa m.101)

Soru 15) Cumhurbaşkanını seçimi ile TBMM seçiminin aynı gün yapılmasının ne sakıncası var?

Cumhurbaşkanı seçimi ile milletvekili seçimi aynı gün yapılırsa parti genel başkanı olan Cumhurbaşkanı adayı, aynı zamanda partisinin milletvekillerini de belirleme imkânı bulacak.

Burada hem aday gösterme yetkisi nedeniyle milletvekillerini ismen belirleme imkânı olacak, hem de aynı anda yapılan seçimlerde seçmen, Cumhurbaşkanı ile onun partisine oy vereceğinden siyasi olarak da meclis çoğunluğuna hâkim olacak. Böylece seçilen Cumhurbaşkanı fiilen yasama organının da çoğunluğunu belirleyip, kontrol edebilecek.

Meclisin Cumhurbaşkanını denetleyebilmesi fiilen mümkün olmayacak. Bu da güçler ayrılığını yok edecek.

Oysa, seçimlerin farklı zamanlarda yapılması, milli irade denetiminin işletilmesini de sağlar. Meclisin Cumhurbaşkanı ve yürütme karşısındaki bağımsızlığını güvence altına alır. Cumhurbaşkanını seçen irade, aradan bir süre geçtikten sonra yönetimden memnun olmaz ise bunu Meclis seçiminde sandığa yansıtıp iktidarı denetleyecek bir Meclis seçerek denge kurabilir. Aynı anda seçim denetim yolunu ortadan kaldırır. Getirilen düzenleme bir anlamda bir dayatma düzenlemesidir. Millete “kimi Cumhurbaşkanı seçiyorsan onun partisinin milletvekillerini de seç ve beş yıl onlara katlan” demektir.

Demokratik başkanlık sistemlerinde Başkan seçimi ile Meclis seçimleri ayrı tarihlerde yapılır. (Teklif m.11, m.12, m.20; Anayasa m.106, m.116, geçici madde 21)

Soru 16) Cumhurbaşkanlığı kararnamesi nedir? Cumhurbaşkanı bu yolla yasama yetkisine ortak mı oluyor?

Teklif göre Cumhurbaşkanı, kişi hak ve ödevleri ile siyasi hak ve ödevlere ilişkin temel haklar hariç, yürütmeye ilişkin her konuda kararname çıkarabilir.

Olağanüstü hallerde bu sınırlamalara da bağılı kalmadan tek başına her konuda kararname çıkarabilir. (Anayasa Komisyonunda eklenmiştir. Teklif 13; Anayasa 119)

Bu kararnameler kanun gibidir. Bu yetki bir anlamda tek başına kanun yapma yetkisidir. Yani padişah fermanı gibidir.

Evet, Cumhurbaşkanı bu yolla yasama yetkisine ortak edilmiştir. Anayasada yasama yetkisi TBMM'ne verilmişse de, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarmak suretiyle Cumhurbaşkanı Meclisin yasama yetkisine ortak olmaktadır. (Teklif m.9; Anayasa m.104)

Soru 17) Meclis aynı konuda kanun çıkarırsa kararname hükümsüz olacağına göre, Meclis isterse kararname çıkarmayı engelleyemez mi?

Hayır engelleyemez. Çünkü Meclisin çıkardığı kanunu Cumhurbaşkanı veto edebilir. Veto ettiğinde Meclis bunu ancak salt çoğunlukla (301 oyla) tekrar kabul edebilir. Aksi halde kabul edilmez. Partili Cumhurbaşkanı, kontrol ettiği mecliste aynı kanunun salt çoğunlukla geçmesini engelleyip, fiilen yasa çıkarma yolunu tıkayarak, kararname yolunu açacaktır. Bu kanunlarla değil, kararnamelerle Türkiye'nin yönetileceğı anlamına gelir. Bu durum açıkça milli irade gaspıdır. (Teklif m.19/C; Anayasa m.89)

Soru 18) Veto yetkisi şimdi de var. Olmasının sakıncası ne?

Şimdiki veto yetkisi elinde yürütme gücü yoğunlaşmamış, nispeten sınırlı yetkiye sahip Cumhurbaşkanına verilmiş bir denge-denetim mekanizmasıdır. Ayrıca vetodan sonra Meclis aynı kanunu basit çoğunlukla (katılanların çoğunluğuyla) yeniden kabul edebilir.

Getirilen değişiklikle diktatörlük yetkilerinin verildiği bir tek adamın elinde veto yetkisi olması, yasama organını tamamen sembolik hale getirir. Özellikle bu yetki; vetodan sonra aynı kanunun ancak salt çoğunlukla (301 oyla) kabul edilme şartı ve Cumhurbaşkanının kararname çıkarma yetkisi ile birleşince, Meclisi tamamen işlevsiz bırakacak bir suiistimal aracına dönüşür.

Soru 19) Yasama tekelinin Mecliste olmasının önemi nedir?

Milli egemenliğin şartı olmasıdır. Egemenliği halka ait kılan en önemli unsur, kanun yapma tekelinin milletin meclislerinde olmasıdır. Egemenliğin krallardan halka geçmesi sürecinde en önemli kavşak noktası, yasama tekelinin milletin (halkın) seçtiği meclislere verilmesidir. Demokrasiler egemenliğin saraydan, krallardan alınıp halka verilme sürecidir. Bu bir anlamda fermandan kanuna geçmeyi ifade eder.

TBMM'nin yasama tekelini kaldırmak, tek adama kararname çıkararak buna ortak olma yetkisi vermek, kanundan fermana, milli egemenlikten krallığa geçmektir.

Soru 20) Cumhurbaşkanının Meclisi fesih yetkisinin ne sakıncası var? Şu anda da bu yetkisi yok mu?

Cumhurbaşkanı da, Meclis de halk tarafından seçiliyor. Meclisin halkı temsil oranı (tüm partiler temsil edildiğinden) her zaman

Cumhurbaşkanından daha yüksektir. Milletın seçtiği Meclisi yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanının fesih etmesi, yürütmenin yasama üzerinde tahakküm kurmasına neden olur.

Cumhurbaşkanı **hiçbir gerekçe göstermeden** Meclisi fesih etme yetkisiyle donatılıyor. Bu, hoşuna gitmediği anda Meclisi ortadan kaldırma yetkisi demektir.

Örneđin işlediği bir suç nedeniyle (zor da olsa) 301 imzayla hakkında soruşturma açılması **istenen** Cumhurbaşkanı henüz **soruşturma açılmadan önce** Meclisi fesih edip soruşturma açılmasını engelleyebilir. Ya da vetoya rağmen 301 oyla kanun yapıp kararname çıkmasını önleyen, Cumhurbaşkanının istediği gibi hareket etmeyen meclisi, Cumhurbaşkanı gerekçe göstermeden fesih edebilir.

Cumhurbaşkanının fesih yetkisi parlamenter sistemlere özgü bir mekanizmadır. Belirli şartlara bağlıdır. Şu anda bizdeki yetki sadece **hükümetin kurulamaması halinde verilmiş, şartları da anayasada gösterilmiş bir yetkidir.**

Tarihimizde, **Büyük Atatürk'e dahi bu yetki verilmemiştir.** Atatürk bütün milli mücadeleyi ve sonrasındaki devrimleri Milletın Meclisi ile birlikte yapmıştır.

Demokratik başkanlık sistemlerinde başkana bu yetki tanınmaz. Başkanlık adı altında bozulmuş sistemlerde ise bu tip yetkilerin verildiği görülmüş ve hepsinde de rejim otoriterleşmiştir. (Teklif m.12; Anayasa m.116)

Cumhurbaşkanı Meclisi tek başına vereceği kararla fesih edebilirken, Meclis Cumhurbaşkanının görevine ancak 3/5 çoğunlukla (360 oy) son verebiliyor. Yani işlemesi Meclis açısından son derece zor, Cumhurbaşkanı açısından ise çok kolay bir sistem getirilmiş.

Soru 21) Cumhurbaşkanının iki dönemden fazla seçilmesi kesin olarak engellenmiş mi?

Hayır. Kural olarak iki dönem seçilebilir. Ancak partili Cumhurbaşkanı ikinci döneminin sonuna yaklaştığında, Meclisin 3/5 çoğunluğunu yönlendirebilirse seçimlerin yenilenmesi kararı alarak bir dönem daha seçilebilir. (Teklif m.12; Anayasa m.116)

Soru 22) Başkomutanlık yetkisi TBMM'den alınıyor mu?

Başkomutanlık Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulduğu günden bu yana **tartışmasız ve mutlak olarak** Meclise ait olmuştur. Milli mücadele döneminde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e dahi geçici ve Meclisi temsilen verilmiştir.

Mevcut Anayasada Cumhurbaşkanının TBMM adına Başkomutanlığı temsil yetkisi bulunmaktadır. Teklifin ilk şeklinde "TBMM adına" kısmı çıkarılmış, sadece "Başkomutanlığı temsil eder" denmiştir. Tepkiler üzerine Anayasa Komisyonunda bu ibare yeniden eklenmiştir.

Yani önce Başkomutanlığı Meclisten alıp doğrudan Cumhurbaşkanına bağlama teşebbüsünde bulunmuş, tepkiler üzerine Komisyon aşamasında vaz geçilmiştir. (Teklif m.9; Anayasa m.104)

Soru 23) Bu değişiklikle nasıl bir Meclis yaratılıyor?

Yetkisi ve etkisi sıfırlanmış, aciz bir Meclis yaratılıyor. Güvenoyu ve gensoru gibi denetim mekanizmaları olmayan, yürütme üzerinde hiçbir etkili denetim imkânı kalmayan, yasama tekeli elinden alınmış, yasama yetkisi sınırlanmış, fesih tehdidi altında aciz bir Meclis yaratılıyor.

Bu Türkiye Büyük Millet Meclisini tabuta koyup üzerine son çiviye çakma projesidir.

Soru 24) Yargının, yasama ve yürütmeyi denetleme imkânı yok mu?

Yok. Yargı tamamen siyasetin emrine girecek. Güçler ayrılığı ve denge-denetleme mekanizmalarının en önemli unsuru olan bağımsız yargı denetimi fiilen imkânsız hale gelecektir.

Tüm yüksek yargıçlar ve yüksek yargı kurulu doğrudan ya da dolaylı Cumhurbaşkanı ve onun hakim siyasi anlayışına göre şekillenecektir. Bu nedenle denetim imkânı da kalmayacaktır. Yargı tümüyle Cumhurbaşkanının emrindeki bir organ olacaktır. Adalet dağıtmayacak, Cumhurbaşkanının sopası olarak kullanılacaktır. (Teklif m.17; Anayasa m.146, m.154, m.155, m.159)

Soru 25) Hakimler ve Savcılar Kurulu nasıl oluşacak?

Hakimler ve Savcılar Kurulu 13 üyeden oluşacak. Cumhurbaşkanı Kurulun 6 üyesini (Adalet Bakanı, Adalet Bakanlığı Müsteşarı ve dört üyeyi) doğrudan belirleyecek. Kalan 7 üyeyi de parti başkanı sıfatıyla kontrol ettiği Meclis aracılığıyla seçtirecektir. Bütün yargı örgütünün başı olan kurul, böylece Cumhurbaşkanı ve onun siyasi anlayışına uygun oluşacaktır. (Teklif m.17; Anayasa m.159)

Teklif metninde 12 olan sayı Anayasa Komisyonunda 13'e çıkarılmış, Adalet Bakanlığı Müsteşarı da kurulun doğal üyesi yapılmıştır. Bu şekilde Kurul üzerindeki yürütme hakimiyeti (siyasi hakimiyet) daha da pekiştirilmiştir. Cumhurbaşkanının altı üyeyi doğrudan belirleme imkanı muhafaza edilmiştir.

Soru 26) Anayasa Mahkemesi üyeleri nasıl seçilecek?

Cumhurbaşkanı 15 üyeli Anayasa Mahkemesinin 12 üyesini bizzat kendisi, 3 üyesini de partisi aracılığıyla kontrol ettiği TBMM eliyle belirleyecektir.

Bu Anayasa mahkemesi yarın Yüce Divan sıfatıyla kendisini seçen Cumhurbaşkanını, yardımcılarını ve bakanlarını yargılayacak(!..)
(Teklif m.19/D; Anayasa m.146)

Soru 27) Cumhurbaşkanının yüksek yargıda başka seçim yetkisi de var mı?

Danıştay üyelerinin dörtte biri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcı vekilini seçme yetkisi de var.

Cumhurbaşkanının seçtiği Danıştay üyeleri, Cumhurbaşkanının temsil ettiği idarenin eylem ve işlemlerini denetleyecek(!)

Ayrıca Yargıtay ve Danıştay'ın kalan üyelerini de Cumhurbaşkanının belirleyeceği Hakimler ve Savcılar Kurulu atayacak. (Anayasa m.154, m.155)

Soru 28) Şu anda da Cumhurbaşkanının Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay ve HSYK'na atama yetkisi yok mu?

Var. Ancak mevcut Anayasada tanımlanan Cumhurbaşkanı başka, teklif edilen anayasal değişiklikteki Cumhurbaşkanı başka... Bu Cumhurbaşkanın yetkileri parlamenter sisteme göre fazla dahi olsa, getirilen sisteme göre yok denecek kadar sınırlı.

Değişiklikte tarif edilen Cumhurbaşkanı, bütün yetkileri elinde toplayan bir kişi olacaktır. Dolayısıyla gerçek bir yargı denetimi için, Cumhurbaşkanının yargı alanında hiçbir yetki kullanmaması gerekir.

Soru 29) Üniter devlet tehlikede mi?

Evet. Cumhurbaşkanına, kararname çıkararak merkezi idare alanında geniş düzenlemeler yapabilme ve sınırsız şekilde kamu tüzel kişilikleri kurabilme yetkileri tanınmıştır. Böylece idari alanda

sınırları belirsiz örgütlenmeler oluşturma yolu açılmıştır.

Tepkiler nedeniyle Komisyon aşamasında her ne kadar teklif metninden 14. ve 15.maddeler çıkarılmışsa da, Anayasanın 104 ve 123. maddelerindeki değişiklikler Cumhurbaşkanına yetkilerini kullanarak üniter yapıyı değiştirecek idari düzenlemeler yapma imkanı vermektedir. Bu federasyona geçiş hazırlığıdır. (Teklif m.9. 19/B; Anayasa m.104, m.123)

Soru 30) Bu Anayasa değişikliği geçerse ne olur?

1. Anayasayla bir diktatör yaratırız. Her şeye dokunan ama kendisine dokunulamayan bir diktatör ortaya çıkar.
2. Demokratik rejimden tamamen ayrılıp otoriter bir rejim kurulur.
3. Hiçbir vatandaşın, can, mal ve hukuk güvenliği kalmaz. Her kişi, kurum ve kuruluş tek bir kişinin, bir diktatörün vicdanına terk edilir.
4. Yönetimi denetleyecek hiçbir güç kalmaz. Devlet yönetiminde ve ülkede zorbalık hakim olur.
5. Bir kişi hem hükümet, hem meclis, hem mahkeme olur. Yasama, yürütme ve yargı tek bir elde toplanır.
6. Etkisiz, yetkisiz, aciz ve sembolik bir Meclis ortaya çıkar.
7. Meclisi mezara, demokrasiyi tarihe gömeriz.

ANAYASA
DEĞİŞİKLİĞİ
NE GETİRİYOR?

30 SORU - 30 CEVAP

(Anayasa Komisyonundan Geçmiş Haline Göre)